

Leernetwerk formatief evalueren

Samen formatief evalueren reguleren

Marijke Veugen, 18 November 2021, 4e conferentie FE

Welkom

Wie ben ik?

Marijke Veugen

- PhD Wageningen Universiteit → formatief evalueren (FE)
- Leernetwerk FE → 13 scholen, +/- 100 docenten
- ALPO + Onderwijskunde (MSc) → PO achtergrond, nu VO context

Doelen

Na de workshop:

Heb je een beeld van hoe docenten samen met leerlingen het leren reguleren door FE in de klas (co-reguleren).

Heb je inspiratie en ideeën opgedaan hoe je de zelfregulatie/eigenaarschap van leerlingen in hun leren kan stimuleren d.m.v. FE.

Wat wil je leren?

Wat was voor jou de reden om je in te schrijven voor deze workshop?

Programma

Start (10/15 min.)

- Welkom en doelen

Onderzoek (20/25 min.)

- Stukje theorie + achtergrond
- Onderzoeksopzet

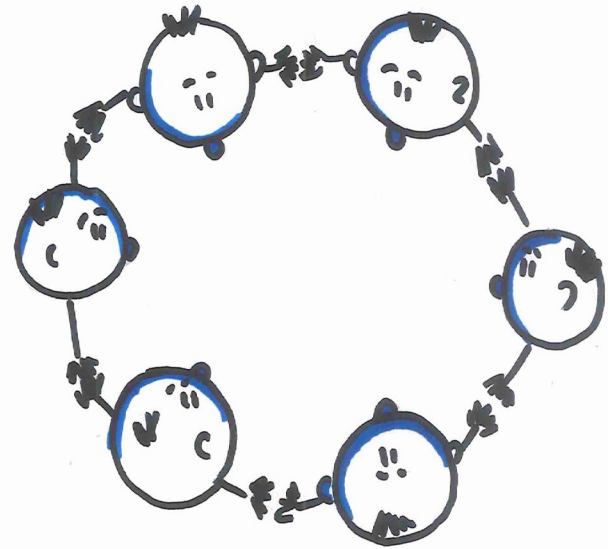
Korte pauze (ong. 5 min.)

Aan de slag (30 min.)

- Resultaten bekijken a.d.h.v. een opdracht
- Opdracht bespreken

Afronding (ong. 5 min.)

- Exitticket & vragen

Onderzoek

Wat is formatief evalueren?

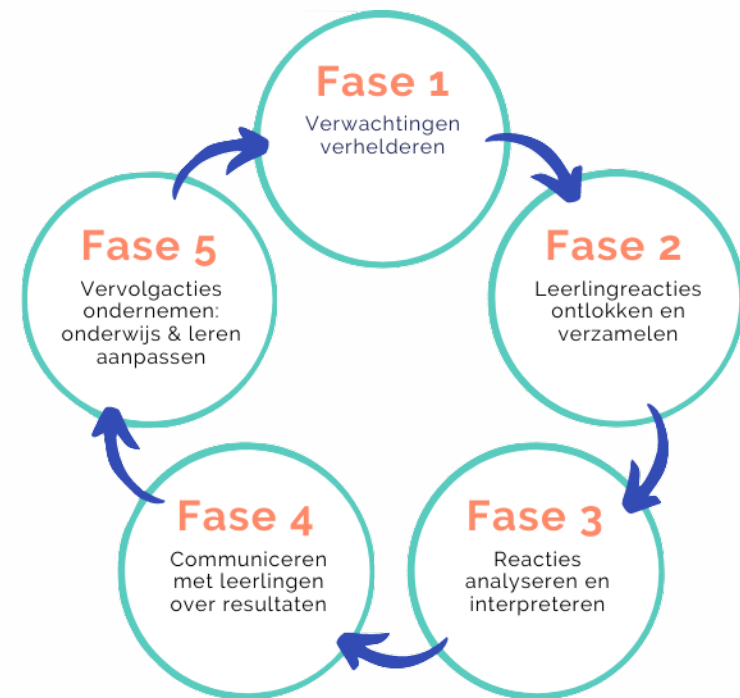
Alle activiteiten die leerlingen en docent uitvoeren om de leeractiviteiten van leerlingen in kaart te brengen, te interpreteren en te gebruiken om betere beslissingen te maken over vervolgstappen (Black & Wiliam, 2008)

Aanleiding

- In het FE leernetwerk implementeren docenten al ruime tijd de docent FE-cyclus.
- Steeds meer vraag naar een leerling FE-cyclus.
- Scholen willen zelfregulatie/eigenaarschap bij leerlingen stimuleren, maar vinden dit lastig.

→ Hoe krijg je concreet wat leerlingen in FE moeten doen om zelfregulatie/eigenaarschap te creëren? En hoe voer je dat uit?

Gulikers & Baartman, 2017

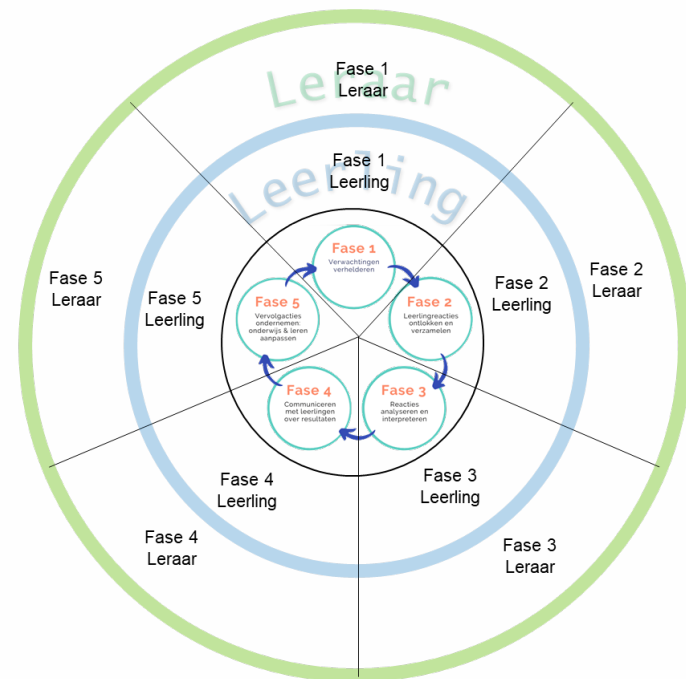
Theorie

- Eigenaarschap = leerlingen reguleren hun eigen leren, oftewel SRL theorie
- Veel overlap in FE en SRL theorie → FE kan SRL vaardigheden stimuleren (Andrade & Brookhart, 2020)
- “Nieuw” concept co-regulatie: *“The joint influence on student learning of the learner’s processes of self-regulation and of the sources of regulation in the learning environment”* (p. 7, Allal 2020).
- Oftewel co-regulerende FE processen stimuleren leerlingen om SRL te ontwikkelen. De docent stimuleert en activeert de leerling in het FE proces.

Theorie

- Eerdere studie liet zien dat docenten verschilden in hoe zij leerlinggedrag, en het daarbij passende leraargedrag (co-regulatie), beschreven in FE (Gulikers, Veugen & Baartman, 2021).
- De beschrijvingen verschilden met name in:
  - Concreetheid
  - Verbinding tussen fases
  - Sturing (leerling/docent + medeleerlingen?)
  - Gericht op taak/leerproces

Onderzoeksvragen

- Welke FE praktijken passen docenten toe in de klas om zelfregulatie/eigenaarschap te stimuleren?
- En wat verandert er dan in leerlinggedrag? (Vertonen leerlingen meer eigenaarschap in leren?)

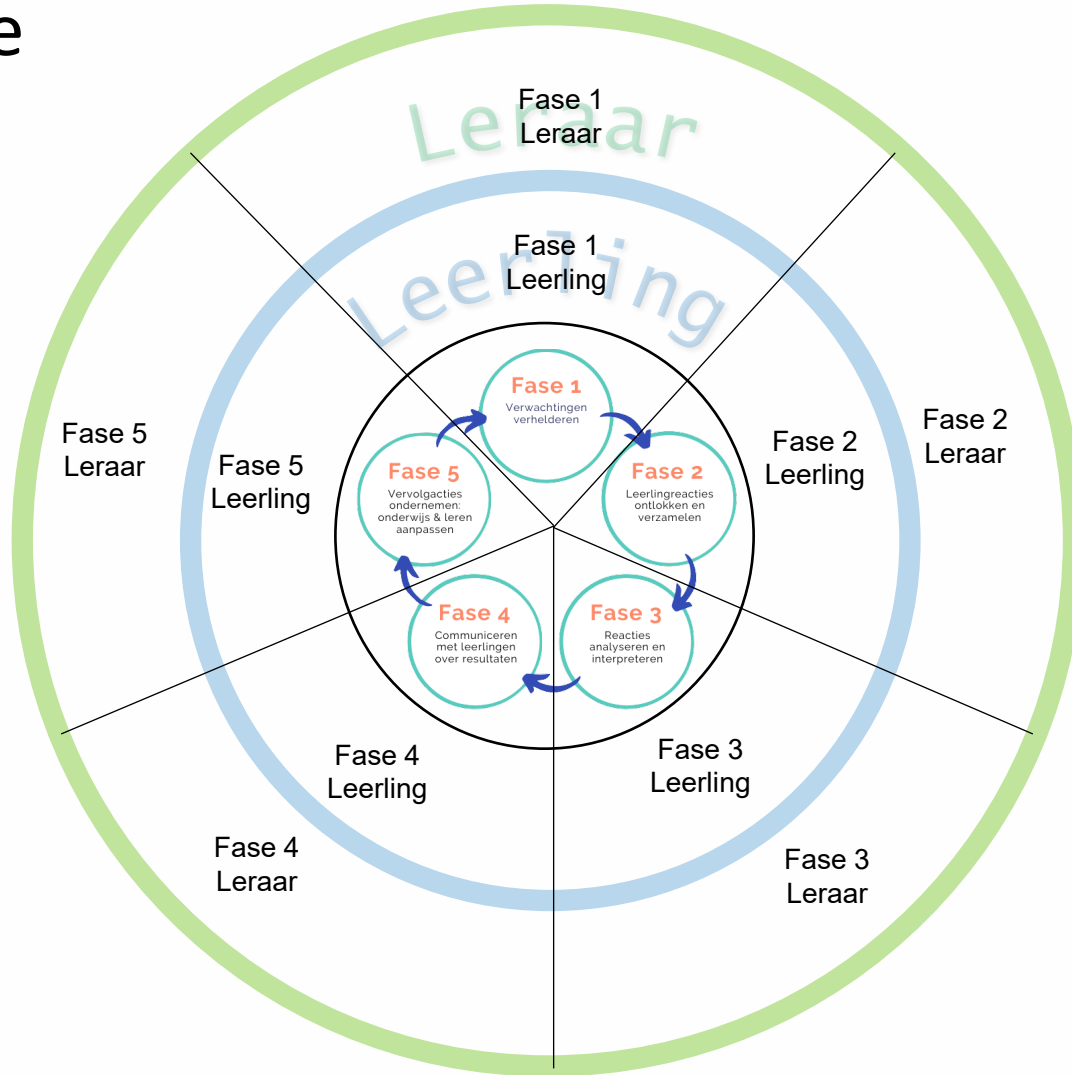
Methode

- Observaties & Interviews bij 16 docenten, 9 scholen
- Voorwaarde onderzoek: Docenten hebben al ervaring met het toepassen van de vijf fasen van de FE cyclus (+ er heerst een goede leercultuur in de klas).
- Uit de interviews & observaties zijn stukjes (segmenten en fragmenten) geselecteerd die co-regulatie laten zien in FE.
- In deze stukjes kijken we naar de FE activiteiten:
  - In welke fase hoort de activiteit?
  - Hoe volgen de activiteiten elkaar op?
  - Is de activiteit leerling, leraar of beiden gestuurd?

En

- Hoe wordt zelfregulatie/eigenaarschap gestimuleerd door de co-regulatie in het FE proces?

Methode

Korte pauze

Aan de slag

Opdracht

- Je krijgt straks per groepje (in Breakoutrooms) voorbeelden van FE situaties waarin co-regulatie wordt gebruikt.
- Plaats samen de FE activiteiten van het voorbeeld in de juiste fases in de FE cyclus.
- Bedenk daarbij of het een leerling, leraar of door beiden gestuurde activiteit is.
- Vul per voorbeeld een cyclus in.
- Tip! Laat 1 iemand het scherm delen met een cyclus in beeld die gezamenlijk kan worden ingevuld (zie gemaakte ppt).

Voorbeeld opgave

Leerlingen zijn bij Nederlands bezig met een schrijfpdracht. De leraar loopt rond en bekijkt het werk van leerlingen. Soms helpt ze een leerling op weg, wanneer ze ziet dat er iets nog niet helemaal goed gaat.

Leraar: "Heb je al goed gekeken naar waar de schrijfpdracht aan moet voldoen? Naar de lijst met succescriteria?"

Leerling: "O ja. Ik had een lijstje waar het aan moest voldoen."

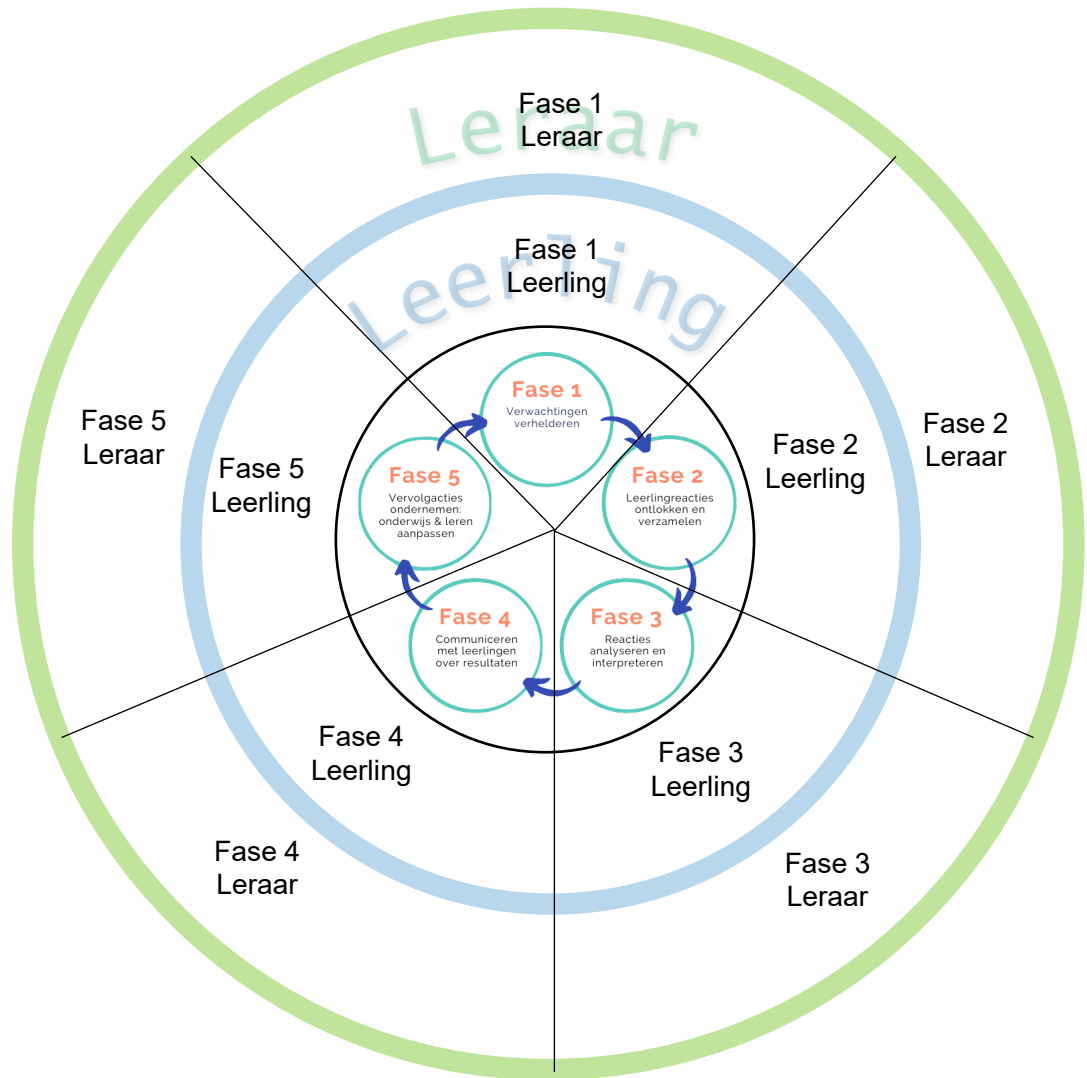
Leraar: "Juist. Bedenk goed aan welke dingen de opdracht moet voldoen."

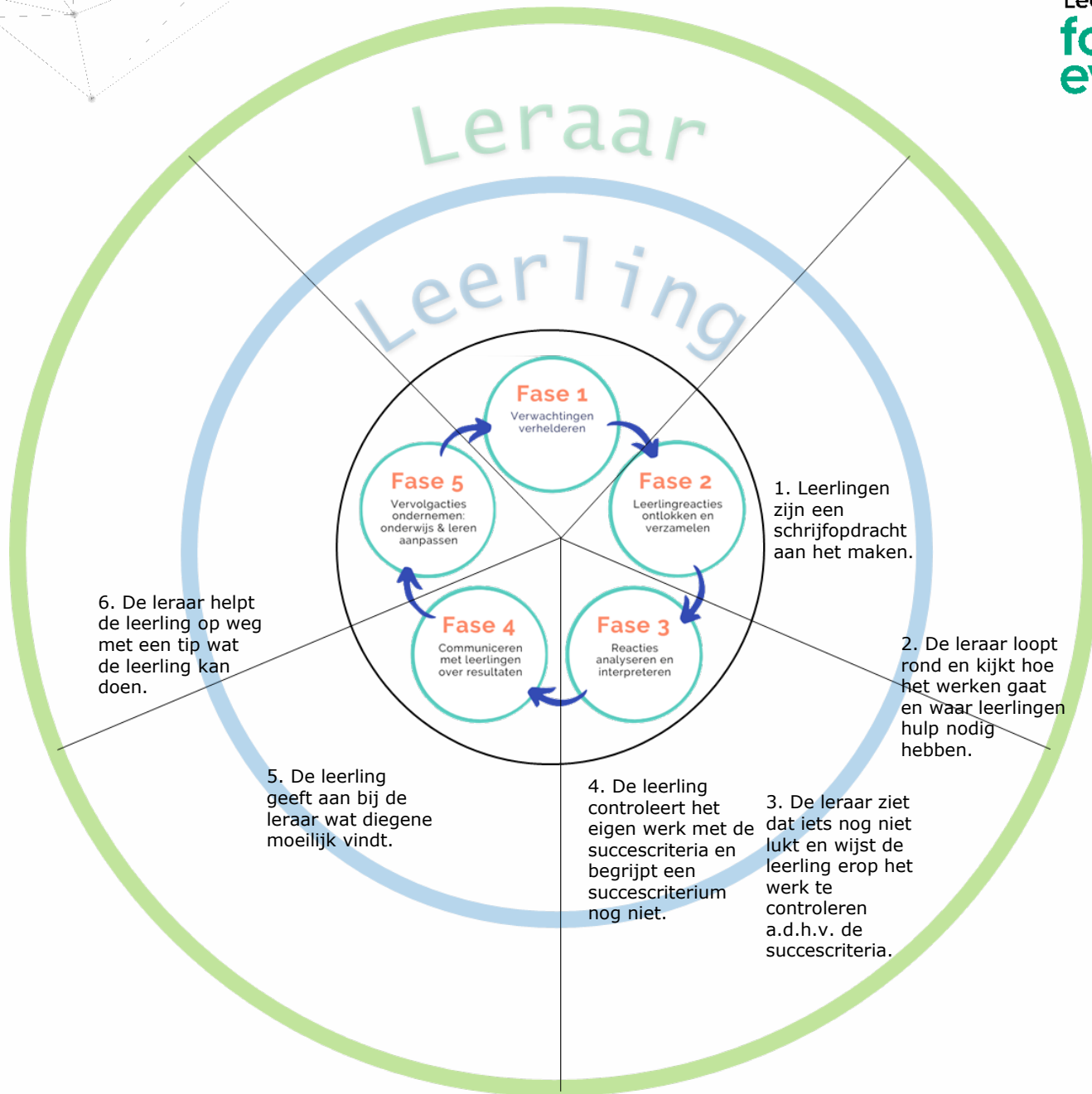
De leerling gaat vervolgens verder met het schrijven en komt er vervolgens nog niet helemaal uit.

Leraar: "Wat vind je precies moeilijk?"

Leerling: "Ik weet niet zo goed wat er wordt bedoeld met een achttiende-eeuwse schrijfstijl."

Leraar: "Oké, kijk dan nog eens bij paragraaf 3.4. Daar staan de kenmerken van een achttiende-eeuwse tekst, misschien helpt dat je op weg."

Nabespreking

- Een aantal voorbeelden bespreken a.d.h.v. de cyclus.
- Stimuleerden de activiteiten uit het voorbeeld zelfregulerende vaardigheden/eigenaarschap bij leerlingen? Zo ja, hoe? Zo niet, waarom niet?

Voorzichtige conclusies

- Leraren passen in alle fasen van het FE proces co-regulerende FE activiteiten toe.
- Veel van deze activiteiten zijn gericht op het stimuleren van SRL bij leerlingen, bijv. door:
  - Fase 1. Leerlingen te laten nadenken over wat en waarom ze iets moeten leren (de leerdoelen). Samen succescriteria te formuleren. Leerlingen keuzes laten maken in hoe ze hun leren gaan aanpakken.
  - Fase 2. Leerlingen op eigen niveau, tempo, gekozen taak/opdracht te laten werken aan de leerdoelen.
  - Fase 3. Leerlingen hun eigen en elkaars werk te laten analyseren (o.b.v. de succescriteria).
  - Fase 4. Leerlingen te helpen (d.m.v. reflectieve vragen) feedback te formuleren voor zichzelf of een medeleerling.
  - Fase 5. Leerlingen een eigen vervolgoopdracht te laten kiezen of hun leren te laten aanpassen tijdens het leerproces.

Voorzichtige conclusies

Er liggen ook valkuilen op de loer, zoals

- De leraar gaat ervan dat leerlingen uit zichzelf verantwoordelijkheid pakken in het FE proces.
→ De leraar moet de leerling activeren & stimuleren in FE.
- Stimuleren van SRL (eigenaarschap) door FE gaat vaak nog niet bewust.
→ Communiceer met leerlingen over wat je van ze verwacht en wat ze moeten laten zien in FE.
- De FE activiteiten die worden ingezet vatten nog niet het hele FE proces.
→ Bewuste keuzes maken in de FE activiteiten en de fases aan elkaar verbinden.
- Geen co-regulerende FE activiteiten inzetten.
→ FE is interactie tussen leerling en leraar.

Oftewel, er is nog ruimte voor verbetering, maar het begin is er!

Afsluiting

Exitticket: Welke co-regulerende FE activiteiten wil jij gaan uitproberen? (Tip: Gebruik deze in de volgende workshop als je naar de workshop “*Concrete leerlinggedrag in de FE-cyclus. En welk docent gedrag hoort daarbij? door Judith Gulikers*” gaat).

www.exitticket.nl/ticket/3c9oi59u

Workshop Samen FE Reguleren

Vragen?

marijke.veugen@wur.nl

Leuke links:

- [Blogs](#)
- [Website SLO](#)
- [Website FE cyclus](#)

Bedankt! 😊